

Marek Ciara
(Warszawa)

**MATERIAŁY JERZEGO RYXA
(1866-1944)
(91)**

Jerzy Ryx urodził się 18 stycznia 1866 r. w Paryżu. Szkołę średnią ukończył w Krakowie. W Wiedniu ukończył studia rolnicze w Hochschule für Bodenkultur. Następnie odbywał praktyki rolnicze: w dobrach kameralnych (skarbowych) na Śląsku Cieszyńskim, w dobrach Krzeszowice pod Krakowem, Miedzechowieckich pod Tarnowem i w dobrach Sędziszowskich pod Rzeszowem. Po studiach odbył służbę wojskową w wojsku austriackim jako jednoroczny ochotnik. W 1892 r. powrócił do Kongresówki i objął zarząd rodzinnego majątku Wola Prażmowska. W Ołtarzewie prowadził wykłady z rolnictwa dla miejscowych rolników. Publikował artykuły z dziedziny rolnictwa w fachowych czasopismach, m. in.: „Gazeta Rolnicza” (Warszawa), „Tygodnik Rolniczy” (Kraków), „Przegląd Weterynaryjny” (Lwów), „Zeitschrift für Pflanzensucht” (Berlin).

W 1905 r. założył Dom Rolniczo-Handlowy „Jedność” w Warszawie. W 1906 r. nabył majątek Ołtarzew i rozpoczął w nim hodowlę zboża i buraków cukrowych. Należał do Towarzystwa Popierania Przemysłu i Handlu i Centralnego Towarzystwa Rolniczego.

Wyhodował nowe odmiany pszenicy: Wysokolitewską, Ołtarzewską, Biały Krzyż, i Glutenową, jęczmienia: Hanna, Gambrinus Ryxa i żyta: Ołtarzewskie.

Zawarł związek małżeński z Ireną Tąkiel. Miał 3 dzieci: syna Jerzego i dwie córki. Zmarł 18 grudnia 1944 r. w Sielcach w powiecie grójeckim.

Materiały Jerzego Ryxa wpłynęły do PAN Archiwum w Warszawie jako zakup od Wincentego Bereśniewicza w 1967 r. (numer w księdze nabytków 746). W 2020 r. Marek Ciara uporządkował materiały spuścizny i sporządził inwentarz. Objętość zespołu to 0,03 m. b. Materiały spuścizny uporządkowano zgodnie z *Wytycznymi opracowania spuścizn archiwalnych po uczonych*. Spuścizna zawiera materiały z lat 1915-1937.

W jednostce 1 znajduje się zeszyt z 23 wykładami na temat rolnictwa wygłoszonych w Ołtarzewie przez Jerzego Ryxa dla okolicznych rolników. W jednostce 2 znajduje się życiorys i spis publikacji twórcy spuścizny. W PAN Archiwum w Warszawie spuściznie nadano sygnaturę 91. W wyszukiwarce www.szukajwarchiwach.pl zespół ma numer 302/ 551 /0. Inwentarz liczy 2 jednostki.

Źródła i bibliografia

1. *Materiały Jerzego Ryxa*, Polska Akademia Nauk Archiwum w Warszawie, sygnatura 91, j. 2

INWENTARZ

1. Wykłady z rolnictwa

23 wykłady w domu Szymańskich w Ołtarzewie, ulotka reklamujące zboże z majątku J. Ryxa 1915-1937, rkp., zeszyt, k. 114

2. Życiorys i spis publikacji

B. d., masz., l., k. 10